

Gadki z psem 2

Autor: Katarzyna Seidel

Konsultacja: Joanna Marszał-Kotas, Marta Skierkowska

Metody pracy:

projekcja filmu, dyskusja.

Sprzęt, materiały:

laptop/komputer z wyświetlaczem, umożliwiający wyświetlenie filmu (film dostępny online na stronie www.gadki.fdds.pl), zestaw składający się z dwóch (czerwonych i zielonych) piłeczek/klocków/kartek, itp. – po jednym dla każdego dziecka

Czas:

90'

Cel zajęć:

- nauczenie dzieci zasad, które mogą pomóc ochronić je przed wykorzystywaniem seksualnym,
- rozwijanie umiejętności rozpoznawania sytuacji trudnych i niebezpiecznych oraz umiejętności reagowania na nie.

Po zakończeniu zajęć dziecko wie:

- jak rozpoznać sytuację zagrażającą jego bezpieczeństwu,
- jak reagować w sytuacjach związanych z zagrożeniem przemocą lub wykorzystywaniem seksualnym.

Wstęp dla prowadzących zajęcia

Zajęcia edukacyjne dla dzieci „GADKI z psem” to bardzo syntetyczna propozycja działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej problemu wykorzystywania seksualnego dzieci, dająca możliwość omówienia z dziećmi treści przekazywanych w filmie animowanym „GADKI z psem”.¹

Realizacja tych zajęć może się przyczynić do wczesnego rozpoznania przez same dzieci trudnych, zagrażających sytuacji i reagowania na nie. Zajęcia profilaktyczne nie dają gwarancji ochrony dziecka przed krzywdzeniem, stają się jednak okazją do wyposażenia dzieci w wiedzę i umiejętności rozpoznawania zagrożenia oraz skutecznego reagowania.

Ważne jest, by dzieci zwracały się do dorosłych o pomoc i umiały mówić o trudnej dla nich sytuacji na jak najwcześniejszym etapie. Kanwą tematów poruszanych w scenariuszu jest akronim GADKI*, którego poszczególne litery wyznaczają zasady, przydatne w edukacji dziecka na tematy związane z ochroną dzieci przed przemocą i wykorzystywaniem:

G – gdy mówisz „nie”, to znaczy „nie”,

A – alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy,

D – dobrze zrobisz, mówiąc o tajemnicach, które cię niepokoją,

K – koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy do ciebie,

I – intymne części ciała są intymne/ściśle prywatne.

Zajęcia „GADKI z psem”, realizowane z użyciem filmu animowanego, stanowią uzupełnienie lub działanie przypominające dla bloku zajęć profilaktycznych „Chronimy Dzieci”. Autorzy rekomendują w pierwszej kolejności realizację pełnego scenariusza „Chronimy Dzieci”(cz. 1 lub 2, w zależności od wieku i możliwości poznawczych dzieci) jako narzędzia bardziej kompleksowego i pozwalającego na głębsze poruszenie poszczególnych tematów, jednak zajęcia „GADKI z psem” mogą też poprzedzić blok zajęć „Chronimy Dzieci” i być wstępem do poruszanej podczas kolejnych zajęć tematyki, a także pomóc określić tematy wymagające głębszego omówienia z dziećmi.

¹ gadki.fdds.pl

Scenariusz zajęć

WPROWADZENIE

Prowadzący mówi:

Ciekawa jestem, kto z was ma jakieś zwierzę w domu? Słyszę, że macie różne zwierzęta: chomiki, świnki morskie, psy i koty, niektórzy z was mają rybki. Co można robić ze zwierzętami? Oczywiście można je karmić, wyprowadzać je na spacer, głaskać, można się z nimi bawić, biegać. Dziś chciałabym, abyście poznali zwierzętka, którego ja dobrze znam. To pies, który potrafi mówić i uczy dzieci zasad, dzięki którym mogą czuć się bezpieczne. Chciałabym, byście uważnie obejrzeni ze mną film i spróbowali zapamiętać jak najwięcej zasad, o których będzie opowiadał pies.

Prowadzący puszcza fragment filmu obejmujący Wstęp oraz pierwszą zasadę: „G – gdy mówisz «nie», to znaczy «nie»” (0.00-1.09).

Prowadzący rozpoczyna dyskusję na temat filmu:

Co ważnego powiedział nam pies? Tak, pies nauczył nas, że mamy prawo powiedzieć „nie”. A kto z was zapamiętał, w jakich sytuacjach możemy lub powinniśmy powiedzieć „nie”? Pies z filmu mówił, że jeśli ktoś was zachęca, żebyście gdzieś poszli, pojechali lub coś zrobili, a waszych rodziców nie ma w pobliżu i nie możecie zapytać ich o zgodę, powiedzcie „NIE”. To ważna zasada i chciałabym, żebyśmy wszyscy dobrze ją zapamiętali. Sprawdzę, czy dobrze ją zrozumieliście. Będziemy sobie teraz wyobrażać różne sytuacje i jeżeli uznacie, że trzeba odmówić, podnieście czerwoną piłeczkę/klocek/kartkę, tak abym mogła ją zobaczyć. Jeśli sytuacja jest bezpieczna i można się na nią zgodzić, podnieście zieloną piłeczkę/kartkę/klocek.

Prowadzący rozdaje każdemu dziecku po dwie pomoce dydaktyczne (zestaw dwóch klocków/kartek/piłeczek itp.) w kolorze zielonym i czerwonym. Następnie podaje przykłady sytuacji. Na bieżąco komentuje decyzje dzieci, wyjaśniając ewentualne wątpliwości.

1. Sąsiadka zaprasza cię do swojego mieszkania i chce poczęstować cię kawałkiem ciasta. Co jej odpowiesz?
2. Starszy kuzyn chce pokazać ci film. Mówi, że to film tylko dla dorosłych.
3. Pan od tańców chce pomóc ci się przebrać po zajęciach, chociaż przecież sam doskonale to potrafisz.
4. W szkole nieznaną chłopak chce wejść z tobą do toalety.
5. Na spacerze w parku podchodzi do ciebie pan, którego nie znasz, i chce zrobić ci zdjęcie.
6. Koleżanka z klasy namawia cię, żebyście po szkole poszły do pana, który rozdaje dzieciom cukierki.
7. Do świetlicy przyszedł dziś po ciebie wujek. Znasz go, ale dawno go nie widziałeś, a rodzice cię nie uprzedzili, że wujek odbierze cię ze świetlicy.

Wskazówka dla prowadzącego:

Ważne jest, aby zachęcać wszystkie dzieci do wypowiedzania się. Warto pytać dzieci, jak rozumieją przedstawione sytuacje, i na bieżąco omawiać wszelkie wątpliwości. Dyskusję dobrze podsumować wskazówką, że gdy dziecko będzie mieć wątpliwość, czy w danej sytuacji należy odmówić, powinno zawsze zapytać o to rodziców. Prowadzący powinien podkreślić, że zgoda rodziców jest zawsze potrzebna, a rodzice w każdej sytuacji powinni wiedzieć, gdzie dziecko przebywa.

Prowadzący podsumowuje:

Widzę, że dobrze rozumiecie pierwszą zasadę, ukrytą pod literką G. Powtórzmy ją sobie wspólnie: „Gdy mówisz «nie», to znaczy «nie»”. Posłuchajcie teraz kolejnej zasady, o której powie nam pies.

Prowadzący puszcza fragment filmu Gadki z psem prezentujący zasadę: „A – alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy” (1.1-2.21).

Prowadzący mówi:

Pies przedstawił nam ważną zasadę: „A – alarmuj, gdy potrzebujesz pomocy”. Kto z was wie, co to znaczy „alarmować”? Tak, „alarmować” to znaczy „wołać na pomoc, krzyczeć, pisać, zadzwonić do rodziców lub do innej bliskiej osoby”.

A co możemy wołać, gdy chcemy kogoś zaalarmować? Pamiętajcie, co odpowiedział nam pies? Możemy zawołać: „Na pomoc!”, „Ratunku!”, „Pali się!”. Możemy też krzyczeć: „Potrzebuję pomocy!”. Możemy również wołać rodziców lub inną bliską osobę, która jest w pobliżu. Wiemy już, co możemy krzyczeć, gdy potrzebujemy pomocy. Teraz zaproszę do siebie kilka osób i będziemy ćwiczyć alarmowanie – kto chce pokazać innym dzieciom, kiedy i jak trzeba alarmować?

Prowadzący zaprasza kilkoro dzieci na środek, zwracając uwagę, by wśród nich znalazły się też dzieci mniej śmiałe. Następnie każdemu z dzieci zadaje sytuację do przećwiczenia, prosząc, aby dziecko głośno zaalarmowało. Po każdej sytuacji prowadzący pyta pozostałe dzieci, jak jeszcze można było w tej sytuacji zaalarmować (co wołać lub co zrobić).

Przykłady sytuacji:

1. Podczas zakupów w sklepie z mamą nieznajoma pani nagle bierze cię za rękę.
2. Gdy bawiłaś się na szkolnym podwórku, zauważyłaś nieznajomą osobę, która nagrywała telefonem to, co działo się na podwórku. Nie spodobało ci się to.
3. W parku trampolin dziewczynka ciągle cię popycha i nie pozwala ci wejść na trampolinę. Gdy zwracasz jej uwagę, szarpie cię za włosy.
4. Na podwórku podczas zabawy w chowanego podchodzi do ciebie pan, którego nie znasz, i mówi, że pokaże ci, gdzie się schowały dzieci. Musisz tylko z nim pójść.
5. Podczas powrotu ze szkoły zauważasz, że cały czas idzie za tobą starszy chłopak, którego znasz tylko z widzenia. W pewnym momencie chłopak chce ci zabrać plecak.

Prowadzący mówi:

Wiemy już, co to znaczy „alarmować” i jak można to zrobić. Jesteście ciekawi, co jeszcze chce powiedzieć nam pies z filmu?

Prowadzący puszcza fragment filmu Gadki z psem prezentujący zasadę: „D – dobrze zrobisz, mówiąc o tajemnicach, które cię niepokoją” (2.21-3.10).

Prowadzący mówi i zachęca dzieci do aktywnego włączania się w dyskusję:

Kolejna ważna zasada dotyczy tajemnic i sekretów. Powiedzcie mi, czy dzieci mogą mieć swoje tajemnice? A czy każda tajemnica może być utrzymywana w sekrecie? Usłyszeliśmy, że tajemnice mogą być dobre i złe. Kto mi powie, jak rozpoznać dobrą tajemnicę? A na czym polega zła tajemnica?

W filmie pojawiło się słowo „niepokoić”. Co ono znaczy?

Wskazówka dla prowadzącego:

Dzieci prawdopodobnie będą podawać przykłady dobrych i złych tajemnic wymienionych w filmie. Warto zadbać o to, żeby w podsumowaniu pojawiły się następujące informacje:

- zła tajemnica może wzbudzić strach, złość lub wstyd,
- zła tajemnica to taka, do której namawia nas osoba, której nie znamy,
- zła tajemnica wiąże się ze zrobieniem komuś przykrości,
- zła tajemnica to taka, o której nie można powiedzieć rodzicom, pani w przedszkolu lub innym bliskim osobom, nawet jeżeli o jej dochowanie prosi osoba, którą znamy

Prowadzący mówi:

Złych tajemnic nie można ukrywać. Pamiętajcie, dobrze zrobicie, jeśli o nich powiecie osobie, której ufacie. Jeżeli macie wątpliwość, czy jakaś tajemnica jest dobra, czy zła, zapytajcie o to zaufaną osobę dorosłą.

Każdy z nas ma w otoczeniu taką osobę, której może powiedzieć o każdej tajemnicy. Może to być babcia, mama, tata, nauczycielka w szkole lub inna osoba dorosła, której ufacie. Komu wy możecie powierzyć swoją tajemnicę? Rozdam wam teraz karteczki. Zastanówcie się i napiszcie na nich, kto jest dla was zaufaną osobą, której możecie powiedzieć o swojej tajemnicy.

Czy ktoś z was chciałby powiedzieć, kogo wskazał na swojej kartce?

Wskazówka dla prowadzącego:

Dzieci mogą wymieniać osoby powszechnie uważane za godne zaufania, np. policjanta, strażnika miejskiego, strażaka bądź kolegę lub koleżankę w podobnym wieku. Podczas dyskusji należy naprowadzać dzieci na dorosłe osoby z bliskiego otoczenia, z którymi dziecko ma częsty kontakt: rodzice, dziadkowie, starsze rodzeństwo, nauczycielka, psycholog szkolny itp.

Jeżeli dzieci są już po zajęciach z cyklu Chronimy Dzieci 2, można posłużyć się przygotowanym wcześniej drzewem zaufanych dorosłych, ilustrującym zaufane osoby z otoczenia dziecka (spotkanie 3 – Dobrze zrobisz, jeśli powiesz o tajemnicach, które cię niepokoją, ćwiczenie 9 – Drzewo zaufanych dorosłych).

Prowadzący mówi:

Czy zapamiętaliście trzecią zasadę? Kto ją nam wszystkim powtórzy? „D – dobrze zrobisz, mówiąc o tajemnicach, które cię niepokoją”. To bardzo ważna zasada. Zostały nam jeszcze dwie – chcecie je poznać?

Prowadzący puszcza fragment filmu Gadki z psem prezentujący kolejną zasadę: „K – koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy tylko do ciebie” (3.10-3.44).

Prowadzący mówi:

Każdy z nas ma ciało, które składa się z różnych części. Pies z filmu powiedział nam, że ciało należy tylko do nas. Co to znaczy?

Prowadzący zachęca, aby dzieci samodzielnie powiedziały, jak rozumieją tę zasadę. Podczas dyskusji prowadzący zadaje dzieciom pytania ułatwiające zrozumienie i zapamiętanie zasady związanej z cielesnością:

1. Czy każdy może złapać was za rękę?
2. Czy zawsze możemy się przytulić do kolegi lub koleżanki ze szkoły?
3. A czy można się bić?
4. Co można zrobić, gdy ktoś was uderzy?
5. A czy możemy sobie przybijać „piątki”?
6. W jakich innych sytuacjach zdarza się, że ktoś dotyka waszego ciała?
7. Jakiego dotyku nie lubicie?
8. Czy lubicie, gdy ktoś was łaskocze?
9. Czy możemy odmówić, gdy ktoś chce nas dotknąć?
10. Jak można odmówić, gdy nie chcemy, aby ktoś nas dotykał?
11. Co jeszcze możemy zrobić, gdy ktoś chce nas przytulić, pogłaskać, połaskotać albo pocałować, a my nie mamy na to ochoty?

Prowadzący podsumowuje dyskusję:

Widzę, że dobrze rozumiecie, że to wy macie prawo decydować o tym, kto może dotykać waszego ciała. O tym właśnie mówi nam zasada: „Koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy tylko do ciebie”. Jeżeli ktoś – osoba dorosła albo inne dziecko – was dotyka, a wy tego nie chcecie, powiedzcie: „Nie zgadzam się”, „Nie rób tego”, „Nie chcę, żebyś to robił”. W takiej sytuacji możecie też zawołać kogoś na pomoc, czyli zaalarmować. Można także odsunąć się od takiej osoby.

Wskazówka dla prowadzącego:

Dzieci często utożsamiają niechciany dotyk z bólem. Ważne, aby dyskusja doprowadziła grupę do wniosku, że również łaskotki lub pocałunki mogą być nieprzyjemne albo niechciane i że nie trzeba się na nie zgadzać. Podczas tego ćwiczenia można się posłużyć dodatkowymi materiałami, np. zdjęciami lub ilustracjami, przedstawiającymi różne rodzaje dotyku: przytulanie, podawanie ręki, łaskotanie, pocałunek itp. (do samodzielnego przygotowania przez prowadzącego).

Prowadzący mówi:

Na sznurku wisi już ostatnia literka. Zobaczmy, co się pod nią kryje.

Prowadzący puszcza fragment filmu Gadki z psem prezentujący ostatnią zasadę: „I – intymne części ciała są szczególnie chronione” (3.44-4.22).

Prowadzący mówi:

Pies przypomniał nam o tym, że każdy z nas ma intymne części ciała. Intymne, czyli prywatne i zakryte. Czym je zakrywamy? Te części ciała są zakryte prawie cały czas majteczkami, koszulką albo kostiumem kąpielowym. Czy możemy dotykać lub oglądać intymne części ciała innych osób? A czy inne osoby mogą nas dotykać bądź oglądać nasze części intymne?

Może się zdarzyć, że intymne części ciała będzie chciał zobaczyć np. lekarz. Zawsze jednak powinien robić to w towarzystwie rodziców, uprzedzić i opowiedzieć, po co to robi. W innych sytuacjach części intymne waszego ciała są zakryte – czyli niedostępne dla innych osób. Nikt nie ma prawa was tam dotykać ani oglądać. Jeżeli natomiast tak się stanie – należy powiedzieć „nie”, odsunąć się lub uciec

od takiej osoby, zaalarmować oraz koniecznie powiedzieć o tym osobie, której ufacie, np. rodzicom, babci albo mnie.

Wskazówka dla prowadzącego:

Ta część często budzi obawy osób prowadzących. Należy pamiętać, że jej celem jest przekazanie dzieciom ważnej zasady dotyczącej ochrony przed wykorzystywaniem seksualnym. Może się zdarzyć, że dzieci zaczną wymieniać konkretne nazwy miejsc intymnych, również te uznawane za wulgarne. Wówczas warto powstrzymać się od poprawiania dzieci, wygasić podawanie przykładów nazw i podsumować, że wszystkie wymienione przez dzieci nazwy dotyczą miejsc intymnych, które powinny być szczególnie chronione – bez względu na to, jak są nazywane.

Prowadzący puszcza dzieciom końcówkę filmu z podsumowaniem. Na koniec warto powtórzyć wspólnie z dziećmi wszystkie zasady i pytać dzieci, jaka zasada kryje się pod wybraną literą.

Prowadzący podsumowuje całe zajęcia:

Chciałabym, żebyście dobrze zapamiętali te zasady – są bardzo ważne. Będziemy jeszcze do nich wracać i sobie o nich przypominać w różnych sytuacjach. Teraz rozdaję wam kartki z ćwiczeniami do wykonania. Po przyjściu do domu zapytajcie rodziców, czy znają GADKI i zasady, o których dzisiaj rozmawialiśmy.

Prowadzący rozdaje dzieciom karty pracy (załącznik 1)

Wskazówka dla prowadzącego:

Jeżeli dzieci nie umieją jeszcze czytać i pisać, można wykorzystać załącznik ze scenariusza GADKI 1 (kolorowanka).

Uzupełnij zasady, kryjące się pod każdą z liter

G – Gdy mówisz NIE, to znaczy...

A – Alarmuj, gdy potrzebujesz...

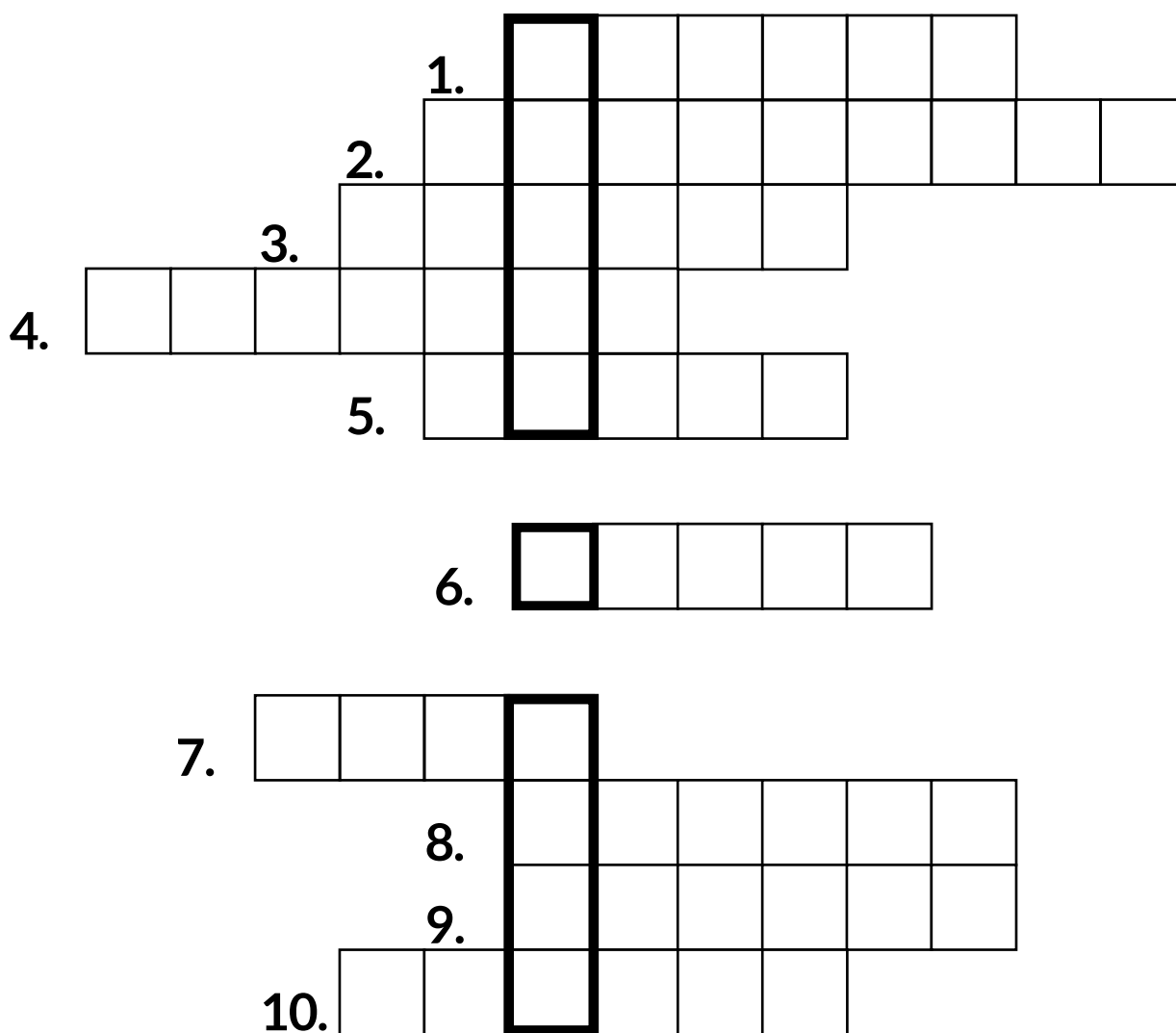
D – Dobrze zrobisz mówiąc o tajemnicach, które cię niepokoją...

K – Koniecznie pamiętaj, że twoje ciało należy...

I – Intymne części ciała są szczególnie...

ZAŁĄCZNIK NR 2

1. Kiedy chce mi się jeść, czuję się
2. Może być dobra lub zła. O złej koniecznie powiedz zaufanej osobie!
3. Jedna z emocji, którą można rozpoznać po uśmiechu i zadowoleniu.
4. Mały człowiek to inaczej
5. Należy tylko do ciebie, składa się z różnych części, takich jak głowa, ręce, nogi.
6. Emocja, dla której charakterystyczne są zmarszczone brwi i tupanie nogą.
7. Czerwony znak, który informuje, że trzeba się zatrzymać.
8. Inaczej tajemnica
9. Złość, radość, strach, smutek, zdziwienie i wstręt to.....
10. Zawołaj, gdy chcesz zaalarmować

ZAŁĄCZNIK NR 3

Połącz kropki.

ZAŁĄCZNIK NR 4

Połącz kropki.

